

MEGALÁZTAK és megszégyenítettek

Írta: VÁRHALMI GERGELY

**Gigi tanárnő szorongva ül az asztal túloldalán.
Még mindig nyomorultul érzi magát,
ha azokra az évekre gondol. Azt mondja, elég,
ha csak hívószavakat mondok,
azonnal kattannak az agya. Legyen.**

Iskola...

Körzetesített. A közeli falvak gyermekeinek negyedik osztálytól a kisváros iskolájában kellett folytatni tanulmányaikat. A szülők elé toltak egy papírt, hogy „*kéri-e Ön...*”, hogy gyermekét ebbe és ebbe az iskolába helyezzük? Tudod milyen egy falu? Vagy aláírod, vagy elköltözzöl. Ha az emberek kaptak egy hivatalos fizetési felszólítást, meg se nézték, hogy jogos-e, inkább teljesítették, nehogy megszólja őket a közösség. Ebben a csinovnyik-létben rá voltunk kényszerítve arra az iskolára, amely tönkretette gyermekkorunk hátralevő részét.

Kollégium...

Azt gondolták, hogy az iskolai közösségi szellem jobb lesz, ha éjszaka is együtt maradunk. Így aztán kötelezővé tették a kollégiumot, pedig busszal csak húsz percre volt a város, ahol laktunk. A nevelők többnyire közelebb kerültek hozzánk,

mint a „nappali” tanárok, felelősnek érezték magukat a lelki életünkért, törődtek velünk. Erre szükségünk is volt, hiszen kilencévesen elkezdődött a komolyabb érzelmi fejlődésünk, s éppen akkor nem voltak ott a szüleink, amikor a legnagyobb szükségünk lett volna rájuk. A nevelők részesei voltak életünk legintimebb pillanatainak, ők fektettek, ők ébresztettek, bejöttek a zuhanyzóba, megnézték: ki van-e készítve másnapra a tiszta zoknink. Talán ezért is éreztük kevésbé a lelki terort, pedig a kollégiumban is számtalan példa volt a kimenő elvételeire, korábbi takarodóra (ilyenkor bizony másik kilenc tanuló is bűnhődött egyetlen szobatársuk bűne miatt) és egyéb megvonásokra.

Meghatározták, hogy a szülők mennyi zsebpénzt adhatnak, csak kettes sorban mehettünk ki a boltba, és pontosan tizenöt percünk volt, hogy vásároljunk. De még így, magányosan, elszakítva a családtól, amikor nem mehettél el venni egy plusz zsömlét, ha éhes maradtál, amikor

megmondták, mikor fürdhetsz, amikor kötelező játékfoglalkozásokon kellett részt vened, még így is sokkal inkább embernek érezhetted magad, mint mikor beléptél reggel az osztályba.

Tanárok...

Kevés tanárom volt, aki szakmailag és emberileg is megállta a helyét. Többnyire a tankönyvből olvasták fel az anyagot, emberileg meg szinte egyáltalán nem közlítették hozzánk. De egy-két jobb érzésű tanár azért délutánonként – szakkör címen – ápolta a lelkiünket. Azt hiszem, ez az osztályfőnökünk elviseléséhez elengedhetetlen is volt.

Osztályfőnök...

(Gigi először akad meg, köszöri a tor-kát és hatalmasakat nyel. Szeme kimered, zsebkendő után nyúl. Aztán erőt vesz magán.)

Kövér, negyvenöt éves nő volt, ijesztően tornyosult a tanári asztal mögött. Négy éven keresztül megállás nélkül bántotta a társaságot. Főleg az erős egyéniségeket utálta: a tanulmányi versenyeken jól szereplőket, a kitűnő sportolókat kíméletlenül molesztálta. Aki nem sok vizet zavart, azt csak megszegényítette. Volt egy fiú, egyik lába rövidebb volt, mint a másik. Egyszerűen csak „*sánta bárrónak*” hívta. Ha a táblánál nem tudtál megoldani egy egyenletet, akkor nem elmagyarázta, hanem oda-szisztegette: „*Kotorj a helyedre, Baca Máré, mert úgy fölruáglak, mint egy bolondgom-bát*”. Volt egy kisfia, de vele is hasonló stílusban beszélt. Osztályfőnöki órákon rendszeresen íratott fogalmazásokat ar-

ról, hogy ki a kedvenc tanárunk, mi a kedvenc tantárgyunk és miért. Ezzel persze már akár két nap múlva is visszaélt, mert amikor valami hibáért megalázott, és én elsírtam magam, rögtön a fejemhez vágta: ha nem tetszik a rendszer, menj át a Gabi nénihez, úgyis annyira imádod! Erre persze még csak elméletben sem lett volna lehetőség.

A legszörnyűbb mégis a családlátogatás volt. Váratlanul megjelent egy kollégiumi

nevelőtanárral a szü-leimnél, és az égvilágon mindennek le-hordott. Ezt onnan tudom, hogy amikor elmentek, apámék nagyon megverték.

Az osztály min-denetre kívülről rendezettnek, fegyelme-zettnek, problémamentesnek látszott. Osztályfőnökünk meg is kapta a Vigadóban a Kiváló Pedagógus kitüntetést, később pedig igazgatóhelyettes lett. Azt pedig, hogy mi van a lelkiünkben, azt még a szüleink-nek sem mondtuk el.

Szülők...

Az iskola legnagyobb bűne az volt, hogy eltávolított a szüleimtől. Ha hétfőn eltörtem egy poharat, szombaton már az egész falu erről beszélt. Nem is szólva egy rossz jegyről, vagy esetleg a takarodó utáni hangoskodásról. A szüleim tehát éppoly kiszolgáltatott helyzetben voltak, mint én. Ezért aztán mindenben az osztályfőnökömnek adtak igazat. És egy pil-

lanatig sem csodálkoztak azon, hogy a továbbtanulási la-pon a jellemzés üre-sen hagyott rubriká-ját kell aláírniuk. Ez egyébként akkoriban általánosan elfoga-

dott volt. Maga a tanári vélemény csak később került a papírra.

***Kevés tanárom volt,
aki szakmailag és emberileg is
megállta a helyét.***

***Az iskola legnagyobb bűne
az volt, hogy eltávolított
a szüleimtől.***

Továbbtanulás...

Két négyes csúszott be az egyébként kitűnő bizonyítványomba. Ezzel az eredménnyel a megye összes gimnáziumában helyem lett volna. Az osztályfőnököm azonban olyan jellemzést csatolt a jelentkezési lapomhoz, amellyel eltanácsoltak. Már-már úgy voltam vele, hogy elmegyek a gyárba dolgozni, ahol anyámat is foglalkoztatták, amikor egy távolabbi városka gimnáziumának igazgatója végre megszánt, és behívott egy személyes beszélgetésre. Okosnak talált, felvett. Ezután már egyenes út vezetett a főiskolára, tanár lettem. És amikor az asztal másik oldalára ültem, egy dolgot biztosan tudtam: kerülni fogom a megszégyenítést, még ha igazán nyomós okom lesz is rá. Azóta is négyszemközt beszélem meg a problémákat a diákjaimmal, vagy ha erre nincs mód, akkor humorosan közelítem meg a témát. Mindig az az egy-két csupa szív tanár a példaképem, akivel máig tartom a kapcsolatot. És a gyerekek által ké-

szített sókerámiák, rajzok, melyek mindennél többet jelentenek számomra, azok is szeretett tanáiraimra emlékeztetnek.

A gyerekek szerint Gigi néni a legaranyosabb „oszfő” a suliban. Mindent el lehet neki mondani, minden problémát igyekszik megoldani, és legfőképpen: mindenben kiáll mellettük.

Gigiből tehát olyan osztályfőnök vált, amilyenre iskolásként ő maga is vágyott. De stresszesebb időszakaiban máig azt álmodja, hogy találkozik hajdani osztályfőnökével, és az megszégyeníti. Az állami vizsgája előtti éjszakán például álmában a testes asszony a kisvárosi iskola folyosóján kergette körbe-körbe.

Gigi szeretne volna látni, hogy a nála bizonytalanabb egyéniségekre hogyan hatott a zsarnoki tanárnővel eltöltött négy esztendő.

Három éve lett volna a tízéves osztálytalálkozójuk. A találkozó érdeklődés hiányában elmaradt.

Megtörtént

Mint kezdő pedagógus, a pálya elején engem is elér-

tek a szakmai ártalmak. Hét végére teljesen elment a hangom, hiszen a hangszálaim korábban nem szokták meg a folyamatos igénybevételt. (Mellesleg jegyzem csak meg, hogy ekkor már közel jártam a negyedik x-hez). A lábaim úgy fájnak – fura módon felváltva –, hogy amit velük műveltem, azt mindennek lehetett nevezni, csak járásnak nem.

Egy alkalommal éppen megint a lábammal kínlódtam, és óra után lefelé vonszoltam magam az emeletről a tanáriba. Jobb kezemmel a naplót öleltem, meg egy csomag füzetet, míg a ballal a korlátba kapaszkodva igyekeztem fájós lábamat tehermentesíteni. Erősen a továbbhaladásra koncentráltam, meg arra, ne-hogy valamelyik süvölvény magával sodorjon. A lábam miatt könnyű préda voltam, no-

Empátia

meg a százötvennyolc centiméterrel és az ötvenkét kilómmal amúgy sem lógtam ki soha a hetedikesek-nyolcadikosok közül.

Éreztem, hogy valaki figyel. Amikor felnéztem, láttam, hogy Zsolt áll velem szemben a lépcső alján, mély együttérzéssel a tekintetében. Zsolt nyolcadikos volt, száznolcvan centis, szép szál siheder. Osztályának egyik legrosszabb tanulója. Az utolsó két lépcsőnél udvariassen odanyújtotta a jobb kezét, mintha járműről akarna lesegíteni. Én ösztönösen elfogadtam a kedves gesztust, és így legyőztem a maradék akadályt.

Éppen köszönetnyilvánításra akartam nyitni a számat, amikor a tizennégy éves kamasz úgy szólt hozzám, mint egy kétségbeesett, védtelen kicsi gyermekhez szokás: „Fáj a lábikó?”

PÁDÁRNÉ BAGOLY ANNA, Szigetszentmiklós